

**บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี**
**THE ROLE MONKS TOWARDS LOCAL CULTURE CONSERVATION IN
DONCHEDI DISTRICT, SUPHANBURI PROVINCE**

พระครูสังฆรักษ์ธีรศักดิ์ วิสุทธีปัญโญ (ธีรศักดิ์ จันทร์เกตุวงศ์)*

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๓๙๒ รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๐๑ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยใช้ค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสามกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปและเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = ๐.๔๕๖) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบทบาทในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = ๐.๔๕๖) รองลงมา คือ ด้านบทบาทในการตัดสินใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = ๐.๔๕๖) และด้านบทบาทในผลประโยชน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = ๐.๔๖๗)

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๒.ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุวุฒิการศึกษาแผนกสามัญ วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม วุฒิการศึกษาแผนกบาลี และประสบการณ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ต่างกัน มีบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มีพรรษาที่ต่างกัน มีบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓.ปัญหาอุปสรรคบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีลำดับขั้นตามตำแหน่งทำให้การตัดสินใจบางครั้งต้องเป็นไปตามลำดับตำแหน่งจะทำให้การทำงานช้าลง ทุก ๆ คนขาดความร่วมมือกันในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อก้าวทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

ข้อเสนอแนะ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ควรมีการจัดบุคลากรที่จะมารับผิดชอบในการประเมินผลของกิจกรรมต่างๆ หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้วเพื่อให้ได้ผลของการประเมินนำไปปรับปรุงเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

๔.แนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมากชาวบ้านจะมาร่วมประกอบพิธีในวัดเป็นส่วนมาก เพราะถือเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของชาวบ้านที่นี่ เน้นในการทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา โดยมากพระสงฆ์เป็นผู้นำจิตใจและเชิญชวนให้ชาวบ้านมาทำกิจกรรมร่วมกัน มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นร่วมกับชาวบ้าน โดยวัฒนธรรมใดที่ดีก็ช่วยสืบสานอนุรักษ์ไว้ ส่วนอะไรที่ไม่ดีเป็นปัญหาก็พยายามแก้ไขให้ถูกต้องดังตามหลักธรรมวินัย

คำสำคัญ : บทบาทพระสงฆ์, พระสงฆ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น, บทบาทพระสงฆ์กับวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province, 2) to study the comparison of the Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District , Suphanburi Province classified by personal factors, 3) to study the problems , obstacles and suggestions about Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District , Suphanburi Province. The research methodology was the mixed method between the quantitative and qualitative methods. The sampling group of this research was 198 monks in Donchedi District, Suphanburi Province with proportional stratified random Sampling of five scales and open questionnaire by reliability scale 0.901 and using the social sciences programme. The data was analyzed by frequency,

percentage, mean, standard deviation; SD, t-test and F-test by one way analysis of variance; ANOVA, and least significant difference : LSD by significant statistics at 0.05

The findings of this research were as following :

1. Who answered the questionnaires towards Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province in the general. It found that it was a high level for overall ($X=4.38$, S.D. 0.456) and When considered in each side found Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province as follows the roles of evaluation was the highest ($X=4.41$, S.D.=0.546), The second was the role for making the decision ($X=4.40$, S.D. 0.452), the roles of interest was the lowest ($X=4.34$, S.D. 0.567) respectively.

2. The Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province classified by personal factors found that the monks who had the different gender, age, General Education, Dhamma Education, Pali Education and work experience to the Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province. They had the indifferent Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province that it rejected the hypothesis but the monks who had the difference of ordination year, they had the Roles towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province differently, it was relevant to hypothesis.

3. Findings of the Problems, obstacles about Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province found that the levels of position made the decision very slow and every person lacked of cooperation in the activity in the sake of yourself, family and society.

4. Suggestions about the Roles of Monks towards Local cultural Conservation in Donchedi District, Suphanburi Province such as should have the persons who have the responsibility for evaluation after finished the activity for improvement the projects in the future.

Keywords : Role of Buddhist Monks, Monks and Culture Conservation, Role monks and culture

บทนำ

พุทธศาสนาในสังคมไทย ถือเป็นบ่อเกิดอารยธรรม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เพราะสถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญที่มีบทบาท ในการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง พระภิกษุสงฆ์กับวัดได้รับหน้าที่ช่วยเหลือสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระภิกษุสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อชุมชนอย่างมาก ตามพุทธพจน์ที่มีต่อสาวกในการประกาศศาสนาว่า "ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่อชาวโลก"^๑

"วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมเป็นศูนย์ที่รวมจิตใจของประชาชน" ส่วนพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัดเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์กลางร่วมแห่งความเชื่อถือ การร่วมมือกัน เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านนี้ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ความรู้สึกของประชาชนว่าสงฆ์เป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่าง ๆ ทุกอย่างเหนือกว่าประชาชนทั่วไป สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้านเป็นเครื่องรักษา พระสงฆ์จะทำการอบรมสั่งสอนแนะนำผู้อื่นให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยดี ซึ่งอาจต้องอาศัยความรู้ทางโลกและทางธรรมเป็นการสืบต่อประเพณีในสังคมไทย^๒

สถาบันพุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญสำหรับสังคมไทยมาแต่สมัยสุโขทัย พระสงฆ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคม และพระมีความผูกพันอยู่กับสังคมอย่างแยกกันไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบท พระทำหน้าที่หลายด้านทั้งด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านการศึกษา

สถาบันพุทธศาสนาสำหรับชนบทไทย นับได้ว่าเป็นบริการที่มีความสมบูรณ์อยู่มาก โดยเฉพาะในสมัยก่อน วัดนอกจากจะทำหน้าที่ทางศาสนาแล้วยังทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของชุมชน พระท่านเป็นครูอย่างดีเอาใจใส่เป็นพิเศษยิ่งกว่าครูอาชีพในปัจจุบันทั้งนี้เพราะท่านเป็นคนในหมู่บ้านเกิดและโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมเดียวกันกับนักเรียน พร้อมเข้าใจปัญหาของชุมชน มีความผูกพันกับชุมชนอย่างลึกซึ้งจนแยกไม่ออก จะเห็นว่าพระท่านทำหน้าที่เป็นแพทย์ หรือจิตแพทย์อย่างดีที่สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บของชาวบ้าน^๓

สถาบันทางพระพุทธศาสนาของเราเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยตลอดมา โดยมีส่วนช่วยในการกลมเกลียวจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทยตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็น ตามความต้องการของประชาชนอีกทั้งมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาทางสังคมให้แก่เรามาแล้วเป็นอย่างมากแม้กระทั่งในปัจจุบันความสำคัญในประการดังกล่าวต้องมีอยู่ พระภิกษุสงฆ์กับวัดยังต้องรับภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือสังคมและทางราชการอยู่ตลอดไป สถาบันแห่งนี้จึงอำนวยประโยชน์เกื้อกูลต่อการปกครองและการบริหารของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนแถบชนบทที่ยังรับบริการจากรัฐบาลได้ไม่ทั่วถึงมากนัก^๔ ภายหลังเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้เกิดการอพยพคืนภูมิลำเนาของแรงงานในเมือง ประกอบกับการ

^๑วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^๒พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๖), หน้า ๕๓ - ๕๖.

^๓ไพรัตน์ เตชะรินทร์, **แนวนโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนยุทธศาสตร์พัฒนาปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร : คัดสรรสารพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๒๗.

^๔ทินพันธุ์ นาคะตะ, **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๙), หน้า ๑.

ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ทุกฝ่ายจึงได้หันกลับไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" ให้ความสำคัญกับชุมชนอย่างจริงจัง โดยมีนโยบายชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเองเป็นเครื่องมือขับเคลื่อน แม้ในปัจจุบันจะอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ที่ยึดหลัก "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศแต่ทิศทางการพัฒนายังเป็นการสานต่อเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการกองทุนหมู่บ้านและโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล เป็นต้น

บทบาทที่เด่นและสำคัญของพระสงฆ์ในชนบทไทยสรุปได้ดังนี้

๑. พระสงฆ์ทำหน้าที่สั่งสอนธรรม และส่งเสริมให้ชาวบ้านทำบุญกุศลต่าง ๆ
๒. ภิคุอุอาุโสหรือสมถาวรัดทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ประนีประนอมและบางครั้งทำหน้าที่เยียวารักษาผู้เจ็บป่วย
๓. พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยส่งเสริมความสามัคคีในหมู่ โดยช่วยจัดความขัดแย้งของประชาชนในหมู่บ้านได้ เพราะคนส่วนมากเชื่อฟังพระผู้ทรงศีลอยู่แล้ว
๔. พระสงฆ์ทำหน้าที่อบรม สั่งสอนเด็กดื้อที่พ่อแม่หมดความสามารถจะอบรมได้ด้วยตนเอง รวมทั้งอนุเคราะห์เด็กกำพร้า
๕. พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยสั่งสอนเทคนิคขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากวัด เช่น สถาปัตยกรรม ช่างไม้ ช่างก่ออิฐปูน ช่างปรับปรุงเกษตร เป็นต้น และในปัจจุบันนี้พระสงฆ์ได้เรียนรู้วิธีการสาธารณสุข แล้วนำไปเผยแพร่แก่ประชาชนให้รู้จักการสร้างบ่อน้ำ การสร้างการใช้ส้วมซึม ตลอดจนรู้ถึงหลักสาธารณสุข
๖. พระสงฆ์เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการของหมู่บ้าน ทำหน้าที่ช่วยวางแผนแนะนำและสนับสนุนงานของชาวบ้าน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเมืองไทยที่สำเร็จไปนั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะเจ้าหน้าที่รัฐบาลขอความร่วมมือจากชาวบ้านโดยผ่านพระสงฆ์ซึ่งชาวบ้านเคารพนับถือ
๗. พระสงฆ์เป็นผู้นำประชาชนในทางวิญญาณ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ พระสงฆ์สามารถแก้ปัญหาส่วนตัวของผู้เดือดร้อน
๘. พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นธรรมทูต และพระธรรมจาริก ซึ่งไปเผยแพร่หลักธรรมแก่ชาวเขาทำให้ชาวเขาเกิดความรู้สึกรักชาติ ไม่ทำไร่เลื่อนลอยและหันมานับถือพระพุทธศาสนา^๕

จากบทบาทที่ได้กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ยังคงไว้ซึ่งความสามารถต่อการพัฒนาการชุมชน การศึกษาวัฒนธรรมกับการพัฒนาการ โดยให้พระสงฆ์และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นทั้งเหตุผลและความจำเป็นที่สำคัญที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น จนสามารถผสมผสานและประยุกต์วัฒนธรรมซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วมากำหนดอนาคตความต้องการของชุมชนที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบ มีศักดิ์ศรีและมีความยั่งยืนตลอดไป

^๕ธีรนิกร เศรษฐ, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘), หน้า ๒๔๖ - ๒๔๗.

๑.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ตามแนวคิดของ พระครูกล้วยานสิทธิวัฒน์, ผศ. และคณะ^๖ ซึ่งได้แบ่งการมีบทบาทออกเป็น ๔ แบบ ดังนี้ ๑) บทบาทในการตัดสินใจ ๒) บทบาทในการดำเนินกิจกรรม ๓) บทบาทในผลประโยชน์ ๔) บทบาทในการประเมินผล

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรในการศึกษาประกอบด้วย

๒.๑ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาแผนกธรรม วุฒิการศึกษาแผนกบาลี และประสบการณ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

๒.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มี ๔ แบบ ดังนี้ ๑) บทบาทในการตัดสินใจ ๒) บทบาทในการดำเนินกิจกรรม ๓) บทบาทในผลประโยชน์ ๔) บทบาทในการประเมินผล

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑๙๘ รูป^๗ นอกจากนี้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน ๗ รูป

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ – ธันวาคม ๒๕๕๗ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๖ เดือน

^๖พระครูกล้วยานสิทธิวัฒน์, ผศ. และคณะ, “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘). หน้า ๕

^๗บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ประจำปี ๒๕๕๖, สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี, สํารวจเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖.

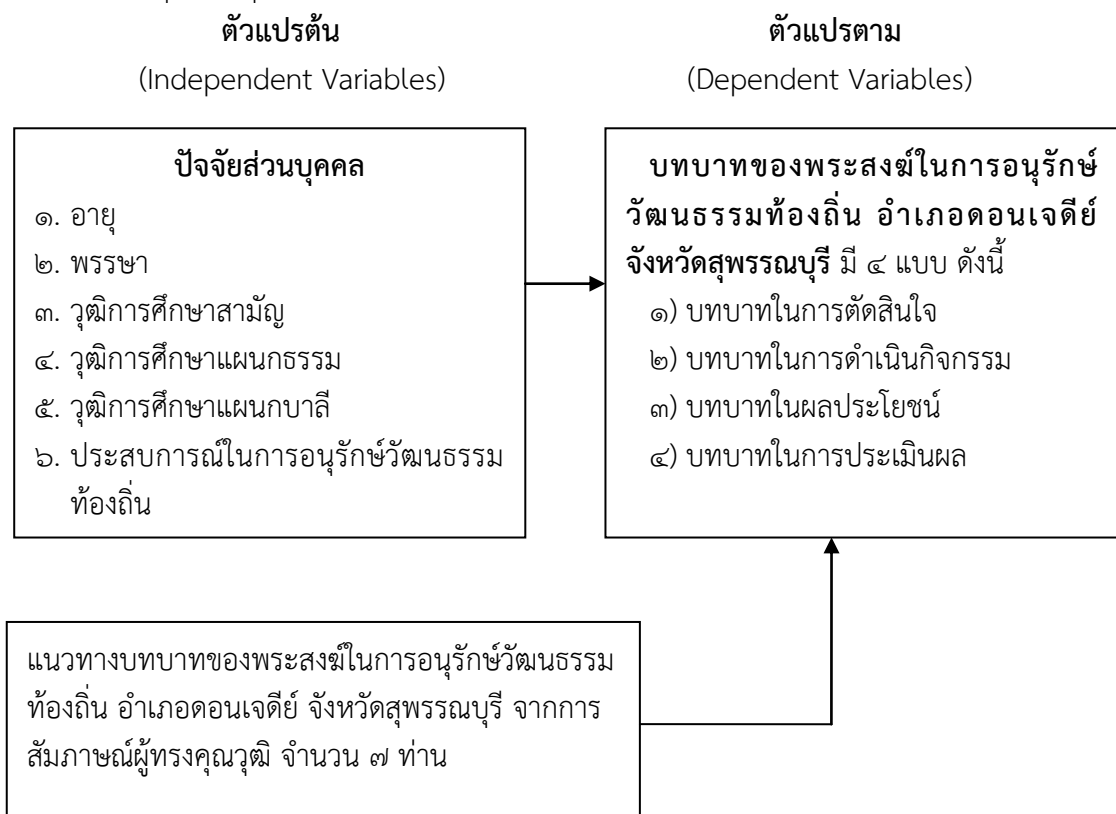
๓.สมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์มีอายุ พรรษา ระดับวุฒิการศึกษาสามัญ ระดับวุฒิการศึกษาแผนกธรรม ระดับวุฒิการศึกษาแผนกบาลี พระสงฆ์มีประสบการณ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

๔.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาแผนกธรรม วุฒิการศึกษาแผนกบาลี และประสบการณ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มี ๔ แบบ ดังนี้ ๑) บทบาทในการตัดสินใจ ๒) บทบาทในการดำเนินกิจกรรม ๓) บทบาทในผลประโยชน์ ๔) บทบาทในการประเมินผลทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ดังแสดงในแผนภาพ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยใช้วิธีเชิงสำรวจ (Survey Research)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑๙๘ รูป^๔

๒) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑๙๘ รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane)^๕ การคำนวณหาขนาด/จำนวนตัวอย่างในกรณีที่สามารถรู้จำนวนหรือปริมาณประชากร ในที่นี้ประชากรได้แก่ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๓๙๒ รูป การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) แสดงได้ดังนี้

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error ๐.๐๕)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

วิธีทำ

$$\begin{aligned} n &= \frac{392}{1 + 392 (0.05)^2} \\ &= \frac{392}{1 + 0.98} = \frac{392}{1.98} \end{aligned}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน = 198 รูป

^๔ บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ประจำปี ๒๕๕๖, สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี, สํารวจเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖.

^๕ อภินันท์ จันตะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ, ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙, หน้า ๓๕.

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔ สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์โปรดกรอกข้อมูลที่ตรงสภาพความเป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ แปลว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ – ๔.๕๐ แปลว่า เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๕๐ แปลว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐ แปลว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐ แปลว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

๓) ทดสอบสมมติฐาน เพื่อการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least significant Difference : LSD)

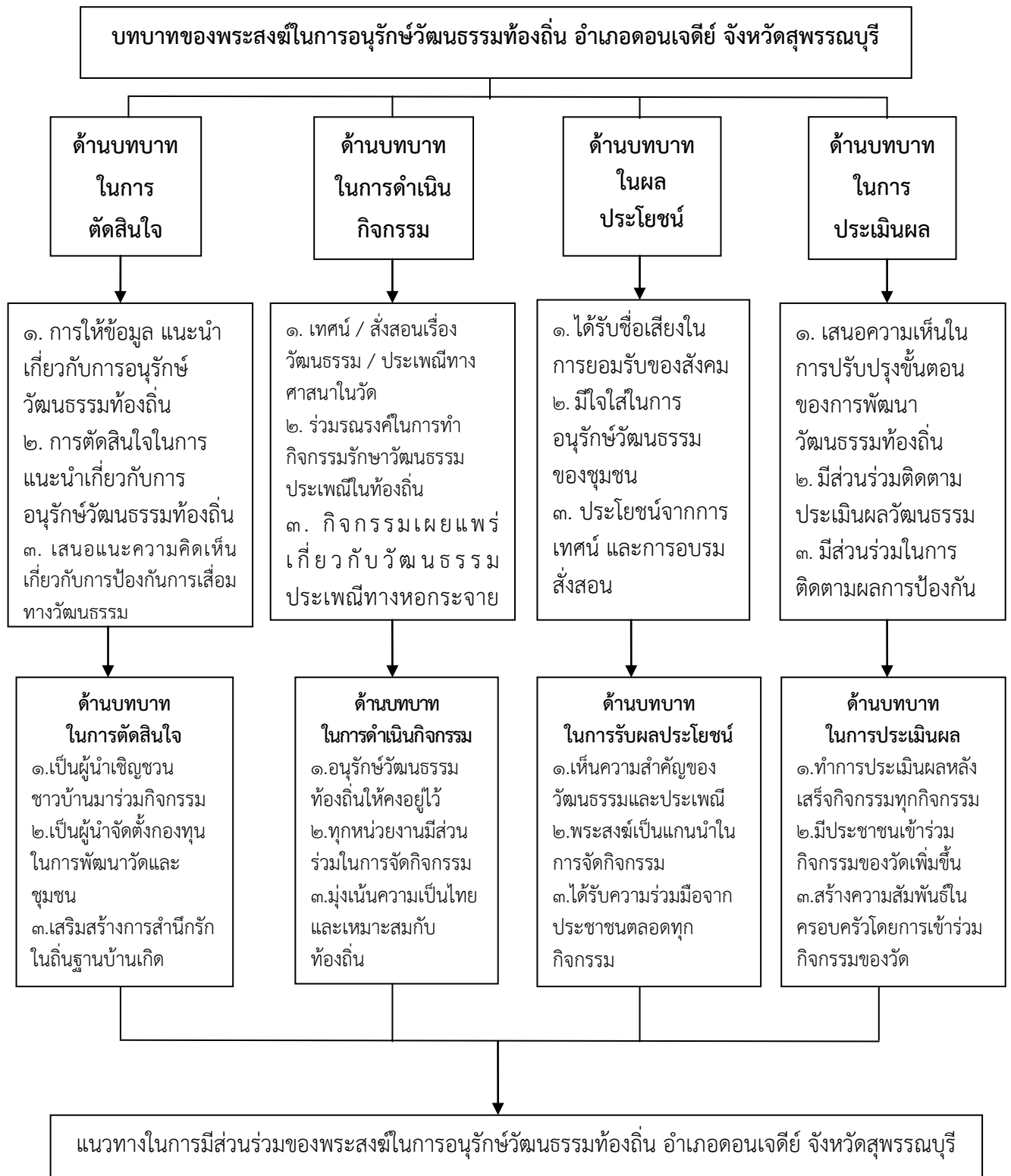
๔) แนวทางในบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท

๕) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique)

๖. ผลการวิจัย

บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประเด็นในการอภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งเป็นความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบทบาทในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

๗.สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ๔

ด้าน คือ ๑) **ด้านบทบาทในการตัดสินใจ** เรื่องสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบด้วย ประเพณีต่าง ๆ และวันสำคัญต่าง ๆ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นร่วมกับชาวบ้าน โดยวัฒนธรรมใดที่ดีก็ช่วยสืบสานอนุรักษ์ไว้ ร่วมกันรักษาประเพณีวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษปฏิบัติกันมาช้านานภายในวัด จะจัดกิจกรรมเนื่องในประเพณี ในวันสำคัญต่าง ๆ ของทางศาสนา และทางราชการ อีกทั้งตั้งกองทุนมาใช้ในการพัฒนาวัดและชุมชน การให้คงมีอยู่และสืบทอดเพื่อให้มีการสืบสานต่อวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นที่เคยประพฤติปฏิบัติของเยาวชนรุ่นหลัง และบุคคลในท้องถิ่น เพื่อให้มีความสำนึกในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง รวมไปถึงการส่งบุตรหลานไปบรรพชาเป็นสามเณร และอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ในทุกที่ที่ไปก็จะพูดคุยกับชาวบ้าน รวมไปถึงการประชุมวางนโยบายในการทำงานให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ผูกพันกับวัฒนธรรม จาริตประเพณี ๒) **ด้านบทบาทในการดำเนินกิจกรรม** พิมพ์หนังสือเชิญหรือออกไปหาคณะกรรมการ และผู้นำท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบลให้มาประชุมที่วัดเพื่อปรึกษาหารือวิธีการร่วมกันรักษาวัฒนธรรมประเพณี เช่น ประเพณี ตรุษไทย วันสงกรานต์ วันลอยกระทง และวันสำคัญในทางศาสนาและทางราชการ ให้ทุกคนได้ร่วมทำกิจกรรมอันเป็นการร่วมกันสืบสานอนุรักษ์ไว้ จะทำหลายอย่าง เช่น การรณรงค์ และเชิญชวนให้ชาวบ้าน สมาทานศีล รักษาศีล เจริญจิตภาวนาในทุก ๆ วันพระ อย่างน้อยก็ประมาณ ๑๕ นาที และจัดกิจกรรมของวัดร่วมกับชุมชน ให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วมเป็นมคทายกน้อยทำไปพร้อมกับผู้ใหญ่ ในวันพระ หรือวันสำคัญต่าง ๆ บทบาทในการดำเนินกิจกรรมนั้น มุ่งมั่นให้ความรู้ที่ถูกต้อง มีความไพเราะสนุกสนาน ถ่ายทอดความรู้สึกที่ดี ๆ ดึงดูดจิตใจ และประทับใจ เป็นแบบอย่างกับอนุชนรุ่นหลัง และผู้พบเห็น ไม่ล่อแหลม หรือก้าวร้าวสองแง่สองง่าม มุ่งเน้นความเป็นไทย โดยเฉพาะท้องถิ่น การวางแผนและเลือกชุดการแสดง จะเลือกให้เหมาะสมและเข้าบรรยากาศในแต่ละงาน เน้นคุณภาพ ไม่เน้นปริมาณ ๓) **ด้านบทบาทในการรับผลประโยชน์** ในส่วนประโยชน์ตรงนี้ทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณี โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของงาน ของกิจกรรม ชาวบ้านช่วยทางวัด สนับสนุนกิจกรรม กิจการของทางวัด เช่นในเรื่องของปัจจัย อาหาร แรงงานต่าง ๆ หากชาวบ้านมีงาน เช่น งานบวช งานศพ ก็จะไปช่วย ไปเยี่ยมเยียน ทั้งให้การสงเคราะห์อนุเคราะห์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้าน มาเยี่ยมข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในวัด อย่างเช่น ถ้วยชาม แก้วน้ำ ชุดเลอห์ เต็นท์ อื่น ๆ เป็นการประสานประโยชน์ในส่วนประโยชน์ตรงนี้ ทางวัดไม่มีการบอกบุญเรียไร จะเป็นรบกวนชาวบ้านมากเกินไป แต่จะได้รับการสนับสนุนทุกครั้งที่การจัดกิจกรรม เพราะชาวบ้านมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ ตอบแทนมาเมื่อทางวัดจัดงานชาวบ้านก็มาช่วยด้วยดี ทุกคนต่างพร้อมใจกันมาทำงาน มาร่วมกิจกรรมของทางวัด โดยเฉพาะในทุกวันพระจะมาทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนากัน มีพ่อชาว แม่ชาว มารักษาศีลอุโบสถกันทุกวันพระ ๘ คำ ๑๕ คำ มาอยู่วัดก็จะช่วยปิดกวาดเช็ดถูทำให้วัดสะอาดสะอ้านขึ้น ๔) **ด้านบทบาทในการประเมินผล** การร่วมกิจกรรม จะสำรวจประชาชนที่มาเข้าร่วมทุกครั้ง โดยการสังเกตดู พบปะพูดคุยไถ่ถาม จนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทุกครั้งที่มีการร่วมกิจกรรม จะให้พระเลขา ออกแบบสอบถามชาวบ้าน ทั้งเอกสาร และสัมภาษณ์ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร หรือมีความพึงพอใจอะไรในการเข้าร่วมกิจกรรม จากการสรุปทำให้ทราบว่าชาวบ้านต่างยินดีให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น รวมไปถึงในวันสำคัญหรือวันหยุดทางราชการ ครู นักเรียน และผู้นำชุมชน

ต่างมาช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์ทำความสะอาดวัด มาเวียนเทียน ทำบุญ รักษาศีล เจริญภาวนากัน การร่วมกิจกรรม จัดให้มีการประกวด เช่น การก่อพระเจดีย์ทรายในเทศกาลวันสงกรานต์ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ก็ได้เห็นความตั้งใจ ร่วมไปถึงการร่วมมือกันในระหว่างครอบครัว พ่อ แม่ ลูก เห็นความรักความสามัคคีของชุมชน ทำให้วัยรุ่นในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของทางวัดที่จัดร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะผู้เฒ่าผู้แก่ จะมีความสุขที่เห็นลูกหลานมาให้ความเคารพให้ความสำคัญ อีกทั้งเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีแก่ครอบครัวในความกตัญญูกตเวที

๘. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี” เสนอแนะจากผลการวิจัยมีข้อเสนอดังนี้

๘.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัย สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ดังต่อไปนี้

- ๑) ควรปรับระดับชั้นของตำแหน่งให้สอดคล้องเพื่อสะดวกในการตัดสินใจดำเนินโครงการ ทำให้งานดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว
- ๒) ควรจัดผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง
- ๓) มีการจัดหน่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ชุมชนรับทราบถึงข่าวสารการจัดกิจกรรมของวัด เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม
- ๔) วางแผนการจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องทุกปี จัดไว้ในแผนการทำงานของวัดเพื่อให้ประชาชนทราบได้เลยว่าช่วงเวลาไหนจัดกิจกรรมอะไร
- ๕) วางแผนให้ประชาชน และส่วนงานภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของการจัดกิจกรรมให้ได้เป็นเจ้าภาพร่วมกับทางวัด

๘.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ในอำเภอ จังหวัด อื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกันได้
- ๒) ควรทำการวิจัยเน้นเฉพาะกิจกรรมบางกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลที่ละเอียดยิ่งขึ้น เช่น ทำวิจัยเฉพาะวันสงกรานต์ วันลอยกระทง หรือวันเข้าพรรษา
- ๓) ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดกิจกรรมของวัดในเทศกาลต่างๆ หรือในวันสำคัญทางศาสนา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

ทินพันธุ์ นาคะตะ. พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๙.

พระราชวรมนู (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๖.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. แนวนโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนยุทธศาสตร์พัฒนาปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์, ๒๕๒๗.

รัชนิกร เศรษฐ์. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.

อภิรักษ์ จันตะนี. การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

(๒) เอกสารอัดสำเนา

บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ประจำปี ๒๕๕๖. สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี. สํารวจเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖.

(๓) รายงานการวิจัย

พระครูกล้าปัญญาสนิทวิวัฒน์, ผศ. และคณะ. “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.